

کمیته ملی المپیک

طرح تدوین تاریخ شفاهی ورزش ایران

مقدمه:

تاریخ شفاهی (Oral History) یکی از شیوه‌های پژوهش در چارچوب معرفت تاریخ است که به شرح و شناسایی وقایع، رویدادها و حوادث تاریخی براساس دیدگاه‌ها و شنیده‌ها و عملکرد شاهدان، ناظران و فعالان آن ماجرا به صورت گفتگویی فعال و هدفمند برای بازنمایی و بازسازی موضوعی خاص دنبال می‌شود. این گفتگو از طریق مصاحبه صوتی و تصویری صورت می‌گیرد و سپس گویاسازی، نمایه‌سازی و بر همین اساس و با عنایت به اهمیت و ضرورت درمستندسازی تاریخ شفاهی ورزش ایران و با قابلیت برنامه‌سازی رسانه‌ای و شبکه‌های مجازی به آرشیو منتقل می‌شود.

ماده ۱. مفاهیم و اصطلاحات:

- تاریخ شفاهی: نوعی روش پژوهش تاریخی که در آن پژوهشگر به منظور جمع‌آوری اطلاعات تاریخی مستند، شواهد خود را از میان آگاهان و شاهدان عینی تحولات تاریخ معاصر (از جمله جریان‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، ورزشی، هنری و علمی) مصاحبه فعال می‌نماید.
- منابع تاریخ شفاهی: منابع حاصل از مصاحبه‌های تاریخ شفاهی، صوتی و تصویری است. ماده فراهم آمده، به مثابه سند تاریخی از منبع دست اول (راوی) است.
- مجری طرح: افراد حقیقی و حقوقی صاحب صلاحیت در این حوزه که طرح تاریخ شفاهی را تهیه و برای تصویب در اختیار کمیته ملی المپیک قرار می‌دهند.
- مصاحبه‌شونده: شاهد تعبيرات راوی، فردی است که با وی در قالب طرح مصوب تاریخ شفاهی مصاحبه می‌گردد تا اطلاعات، باورها و یادمانده‌های تعبيرات مصاحبه‌شوندگان / شاهدان / راویان در خصوص موضوع پروژه توسط گروه مصاحبه‌کننده، استخراج و ضبط شود.
- مصاحبه‌کننده: فرد یا افرادی که وظیفه مصاحبه فعال با راوی را برعهده دارد و مصاحبه‌ها را در قالب طرح تصویب شده و بر اساس شیوه‌نامه مصوب انجام می‌دهد.

ماده ۲. موضوع و خروجی طرح:

- تهیه، تدوین و تنظیم سیر تحول، تاریخچه، اماکن، تحولات اداری، اجتماعی و فرهنگی، آموزشی و پژوهشی ورزش ایران با تأکید بر زندگی مفاخر و دستاوردهای برجسته ورزشی در چهار سطح المپیک و پارالمپیک، آسیایی، ملی و بین المللی و سه دسته نهادی (ساختار اداری و تاسیسات کالبدی)، کنشگران، رخدادهای ورزشی و بر اساس روش شناسی ماهیت کیفی و از نوع میدانی است.
- جمع آوری اسناد، آثار و اشیاء مرتبط با تاریخ ورزش و انتشار آن در قالب کتاب، عکس، راش مصاحبه ها، مستند سینمایی و تلویزیونی و محصولات چند رسانه ای مرتبط با شبکه های مجازی.

ماده ۳. ضرورت طرح

بسیاری از یادماندها و خاطرات دست اندرکاران ورزش در آستانه فراموشی قرار گرفته است و امور مختلف مرتبط با تاریخ ورزش در هر دو سطح صف و ستاد در حال محو شدن از خاطرات است. از سوی دیگر تجارب و اقدامات مدیران ستادی و کارشناسان ورزشی که می تواند الگوی عملی باشد، پس از بازنشستگی و جدایی از سازمانها و میادین ورزشی، از دسترس خارج شده و از آن بهره برداری نمی شود. گذشته از کارشناسان، پژوهشگران نیز از دسترسی به این منابع شفاهی دست اول نیز محروم هستند. بر این اساس، طرح «تدوین تاریخ شفاهی ورزش ایران» در دستور کار قرار گرفت. از دیگر ضرورت های انجام طرح می توان موارد زیر را برشمرد:

- بازشناسی تاریخ ورزش ایران به عنوان مقدمه ضروری برای شناخت تاریخ کمیته ملی المپیک و پارالمپیک ایران؛
- ضرورت ثبت خاطرات در تاریخ برای نسل حاضر و آیندگان؛
- دور ماندن فعالان عرصه های مختلف ورزشی به عنوان شاهدان عینی از صحنه حوادث؛
- کمبود منابع دست اول؛
- قابل دستیابی بودن اطلاعات برخی از رخدادهای تاریخ ورزش تنها از طریق گفتگو با افراد مؤثر و یا فعال در ورزش؛
- بهره گیری از ویژگی مصاحبه های تاریخ شفاهی در پاسخ دهی به پرسش هایی که از سایر منابع تاریخی نمی توان پرسید؛
- استفاده از داده های حاصل از مصاحبه های تاریخ شفاهی در پروژه های دیگر از جمله مدیریت دانش، تدوین تجربه و تهیه برنامه های مستند سینمایی و تلویزیونی ...

ماده ۴. اهداف طرح

۴-۱. اهداف اصلی:

- تدوین تاریخ ورزش در ایران با تکیه بر تاریخ شفاهی؛
- تدوین تاریخ کمیته ملی المپیک و پارالمپیک ایران بر اساس تاریخ شفاهی؛
- عبرت‌آموزی و تبدیل دانش ضمنی و پنهان جامعه ورزش به دانش آشکار (جلوگیری از فراموشی و محو تجارب، اطلاعات و دانشی که با صرف هزینه‌های زیاد به دست آمده، و تبدیل آن‌ها به ابزاری برای پویایی سیستم).

۴-۲. اهداف فرعی:

- بسط و گسترش پژوهش در تاریخ ورزش ایران در عرصه‌هایی که شواهد و مدارک مستند، کمیاب و یا یکسویه نگرند و یا حتی هیچ شاهد و مدرکی موجود نیست؛
- روایت و مستند سازی ابعاد پنهان و ناگفته‌های تاریخ ورزش ایران؛
- ارائه تصویری زنده از تاریخ ورزش ایران مبتنی بر تجربه مستقیم و غیر مستقیم فرد مصاحبه‌شونده؛
- آشکار نمودن دیدگاه‌های ارزشی و قضاوت‌های فردی مصاحبه‌شونده در خصوص حوادث، تحولات تاریخی و شخصیت‌های هم‌زمان؛
- بیان آرزوها و دغدغه‌ها و دل‌نگرانی‌های موجود در پس وقایع؛
- فراهم آوردن زمینه آزادسازی اطلاعات و تبادل تجارب با سایر خاطرات و اسناد؛
- گردآوری اسناد، آثار و مدارک مرتبط با پروژه‌ها.
- بازتولید فرهنگ پهلوانی و اخلاق ورزشی و تسهیم دانش ورزشی بین پیشکسوتان و نسل جوان

ماده ۵. سازماندهی

- تشکیل شورای سیاست‌گذاری تاریخ شفاهی ورزش ایران؛
- تشکیل کمیته خرید و سازماندهی اسناد و آثار و مدارک؛
- تشکیل دبیرخانه.

۵-۱. وظایف شورا:

- بررسی، اصلاح، تصویب شیوه‌نامه تاریخ شفاهی ورزش ایران؛
- بررسی، اصلاح، تصویب یا رد طرح‌های اجرایی پروژه‌ها؛
- تصویب هزینه‌های اجرای هر طرح؛
- تعیین اولویت‌های اجرای طرح؛
- تعیین ناظر پروژه‌ها.
- تصویب دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز طرح

تبصره: هزینه اجرای پروژه‌ها را وزارت ورزش و جوانان، و کمیته ملی المپیک و پارالمپیک ایران بر عهده داشته و همزمان می‌توانند از سایر منابع و مساعدت‌های مالی برای این امر استفاده کنند.

۵-۲. ترکیب اعضای شورا:

اعضای شورا با حکم ریاست محترم کمیته ملی المپیک منصوب شده و شامل افراد زیر است:

- دکتر سید رضا صالحی امیری؛ ریاست شورای سیاستگذاری
- دکتر رضا قراخانو؛ نایب رییس
- خانم شهرزاد کردبچه؛ دبیر
- دکتر عبدالحمید احمدی؛ عضو
- دکتر حبیب الله اسماعیلی؛ عضو
- آقای مسعود اشرفی؛ عضو
- آقای مهدی زنگنه؛ عضو
- آقای حسین سبطی؛ عضو
- دکتر نصرالله سجادی؛ عضو
- آقای غلامحسین شعبانی؛ عضو
- آقای جعفر شیرعلی نیا؛ عضو
- خانم طاهره طاهریان؛ عضو
- آقای محمود عبداللهی؛ عضو
- دکتر غلامرضا عزیزی؛ عضو
- خانم ناهید کریمی؛ عضو

۵-۳. دبیرخانه:

- دبیرخانه متشکل از دبیر و کارشناس است؛
- دبیر، با حکم ریاست کمیته ملی المپیک ایران منصوب می‌شود؛
- محل دبیرخانه در کمیته ملی المپیک ایران است.

۵-۳-۱. وظایف دبیرخانه

- دریافت پروپوزال طرح‌های اجرایی پروژه‌ها و آماده‌سازی طرح آنها در شورای سیاستگذاری؛
- ابلاغ تصمیم شورا به ارائه‌دهندگان طرح‌ها؛
- دریافت آثار و اسناد و مدارک مصاحبه‌های جمع‌آوری شده مربوط به هر پروژه و تحویل آن به مرکز موزه و مرکز اسناد و کتابخانه کمیته ملی المپیک؛
- انجام هماهنگی‌های لازم برای برگزاری جلسات شورای سیاستگذاری؛
- انجام هماهنگی‌های لازم برای برگزاری جلسات کمیته خرید؛
- ارائه مصوبات و گزارش پیشرفت فرایندهای تعریف شده در شورا و طرح‌های اجرایی مصوب .

ماده ۶. نحوه اجرا/ مجریان

از آنجا که تاریخ شفاهی می تواند در گستره وسیعی از تاریخ ورزش ایران در حوزه های مختلف انجام شود لذا اجرای چنین طرحهایی از طریق برون سپاری و پروژه محور به افراد و گروه های متخصص در زمینه های متنوع (پژوهشی، هنری و فنی) انجام می پذیرد. دلایل دیگر برای انجام این طرح ها به صورت پروژه محور به شرح زیر است:

- ماهیت پژوهشی تاریخ شفاهی مستلزم صرف وقت و دقت زیاد می باشد؛
- افزایش کمیت و کیفیت و سرعت بخشی به فعالیتهای پژوهش محور تاریخ شفاهی با جداسازی آن از چرخه بروکراسی اداری؛
- ایجاد فرصت ارتباط دانشگاه ها، مراکز علمی، موسسه های پژوهشی و پژوهشگران با مراکز اجرایی و بهره گیری از استعداد های برون سازمانی به منظور تقویت بنیان های علمی فعالیت های سازمانی.

ماده ۷. مراحل اجرا

- تکمیل پیشنهاد طرح بر اساس (RFP)
 - سفارش اجرای پروژه تاریخ شفاهی یا دریافت پروژه های پیشنهادی؛
 - بررسی، سطح بندی و اولویت بندی پیشنهادات رسیده و انتخاب پروژه ها و تایید تیم اجرایی در شورای سیاست گذاری؛
 - تعیین ناظر و مشاور ورزشی برای هر پروژه؛
 - انعقاد قرارداد و اجرای طرح؛
- تبصره: حق مالکیت منابع تاریخ شفاهی با وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک ایران است.
- اجرای هر پروژه در سه مرحله است:
- ۱) مصاحبه: انجام پژوهش و طرح سؤال، انجام مصاحبه و ضبط صوتی و تصویری آن، ثبت مصاحبه، پیاده سازی، فهرست نویسی و توصیف مصاحبه، تدوین و تهیه کتاب مصاحبه تاریخ شفاهی؛
 - ۲) جمع آوری اسناد: جمع آوری اصل (یا روگرفت) اسناد از مصاحبه شونده و مراکز اسنادی و آرشیوی مرتبط؛
 - ۳) جمع آوری آثار و مدارک: گردآوری (دریافت به صورت اهدا یا خرید)، فهرست نویسی و مستند سازی مدارک و آثار مصاحبه شندگان و ارائه به کمیته خرید و تحویل آن به دبیرخانه شورا برای تشکیل موزه تاریخ ورزش.

ماده ۸. تعیین اولویت ها

به طور کلی باتوجه به محدودیت زمان و احتمال نابودی اطلاعات مستند تاریخی و نیز فراموشی شخصیت های هدف و یا درگذشت آنان و محدودیتهای نیروی انسانی و امکانات سازمانی شایسته است

نخست نسبت به تدوین اولویتهای مصاحبه تاریخ شفاهی ورزش ایران اقدام گردد. این اولویتهای را می توان به دو دسته کلی اولویت افراد (کنشگران) و اولویت موضوعی تقسیم نمود.

اولویت در طرح روش مصاحبه ترکیبی (شخصیت محور- رویداد محور) با رویکرد تاریخ ورزش ایران از بین ۳ نوع مصاحبه تاریخ شفاهی (مصاحبه زندگینامه‌ای، موضوعی و ترکیبی) است.

۸-۱. اولویت افراد (کنشگران)

به‌طور کلی اولویت مصاحبه‌ها در هر یک از شاخه‌های زیر -به ترتیب اولویت- و در ابتدا با کهنسال‌ترین و مطلع‌ترین اشخاص است زیرا فرض اول آن است که فرصت حیات این افراد کمتر است. دوم، احتمال بازگشت ورزشکاران این عده به صحنه قهرمانی نیست و همچنین احتمال بازگشت افراد نخبه و مدیران در این طیف سنی به پست‌های مدیریتی نیز بسیار کم است و صراحت این افراد بیشتر از نسل جوان‌تر از خودشان است. افراد گروه‌های هدف در این بخش به شرح زیر است:

۸-۱-۱. قهرمانان ورزش ایران

- قهرمانان المپیک و پارالمپیک؛
- قهرمانان جهانی؛
- قهرمانان آسیایی؛
- قهرمانان ملی.

۸-۱-۲. مفاخر ورزش ایران.

این گروه افراد و شخصیت‌های برجسته و مؤثر در ورزش ایران را دربرمی‌گیرد به‌ویژه آنان که در تربیت قهرمانان نقش‌های اساسی داشتند؛ از جمله:

- اساتید برجسته دانشگاه؛
- مربیان ورزشی (سطح ملی).

۸-۱-۳. کارگزاران ورزش.

این سطح دربردارنده افرادی است که نقش‌آفرینی در حوزه ورزش انجام داده‌اند؛ از جمله:

- وزیران ورزش و معاونان ایشان؛
- نمایندگان مجلس شورای اسلامی و نمایندگان مجلسین سابق مرتبط با ورزش؛
- روسا، دبیران و اعضای هیات اجرایی کمیته ملی المپیک و پارالمپیک ایران؛
- روسای سازمان تربیت بدنی سابق و معاونان ایشان؛
- مدیران ارشد فدراسیون‌های ورزشی؛
- داوران سطح ملی و بین‌المللی و صاحبان کرسی‌های بین‌المللی؛
- مدیران رسانه‌ها و عکاسان ورزشی، نویسندگان، مدیران مسئول و سردبیران نشریات ورزشی.

۸-۱-۴. بانوان ورزشکار.

- قهرمانان ورزشی در گروه‌های مندرج در بند ۸-۱-۱؛
- مفاخر حوزه ورزش در گروه‌های مندرج در بند ۸-۱-۲.

۸-۱-۵. سایر افراد مطلع از رخدادهای ورزشی تاریخ معاصر ایران و نخبگانی که نقشی در حوزه ورزش ایران در موضوع خاصی بر عهده داشته‌اند؛ از جمله:

- شخصیت‌های اجتماعی-مذهبی (شامل گردانندگان و روسای احزاب و گروه‌های سیاسی، مذهبی، ...)
 - شخصیت‌های فرهنگی، علمی و هنری مرتبط با ورزش؛
 - مصاحبه با سایر افراد موثر، آگاه و شاهدان عینی وقایع مهم هر رشته ورزشی (از جمله هواداران، ...).
- تبصره: سایر افراد داخلی و بین‌المللی به تشخیص و تصویب شورای سیاست‌گذاری.

۸-۲. اولویت دوم موضوعی

در بخش تاریخ شفاهی موضوع محور ورزش، می‌توان با توجه به موضوع‌های مهم تاریخ ورزش ایران برای انجام مصاحبه اقدام نمود. از جمله:

- اماکن و فضاهای ورزشی (استادیوم‌ها و مجموعه‌های ورزشی...)
- ورزش دانش‌آموزی-دانشجویی؛
- تاریخچه وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک و فدراسیون‌های ورزشی؛
- ورزش‌های سنتی و بومی مناطق (مانند ورزش باستانی، کشتی چوخه و ...)
- باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی؛
- آموزش ورزش؛
- ورزش در بند (زندانیان سیاسی قبل از انقلاب؛ خاطرات آزادگان)؛
- ورزش در دفاع مقدس (خاطرات رزمندگان)؛
- تاریخ اجتماعی و فرهنگی ورزش؛
- ورزش و رسانه‌ها؛
- اقتصاد ورزش.

ماده ۹. هزینه‌ها:

- هزینه‌های مرتبط با هر پروژه تاریخ شفاهی، به ازای هر ساعت متن تولیدی مصاحبه، بنا به پیشنهاد مجری پروژه و پس از تایید شورای سیاست‌گذاری با در نظر گرفتن شرایط خاص هر پروژه، تعیین می‌گردد.
 - هزینه‌های مربوط به خرید اسناد و آثار، جداگانه اعلام و تصویب می‌شود.
 - ارزش ریالی پروژه بر اساس حجم و گستره، میزان سفر، مأموریت‌های مربوطه، سختی کار و تیم اجرایی و مدیریتی، تعیین می‌شود.
- این طرح در ۹ ماده و ۳ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۴/۲۶ توسط اعضا شورای سیاست‌گذاری تاریخ شفاهی ورزش ایران تنظیم و با تصویب رییس کمیته ملی المپیک از تاریخ مذکور لازم الاجرا می‌باشد.

سید رضا صالحی امیری

رییس کمیته ملی المپیک